

**154. Nagyvenyim, Munkácsy u.-Fűzfa u.
(KÖH 84647)**

(Fejér megye) **Sza, A, Á**

Nagyvenyim község Fejér megye DK-i részén, a Dunajvárosi járásban található. A Munkácsy u. és a Fűzfa utca, ahol a temető napvilágot látott, a község D-i részén, egy szelíd ívelésű dombháton, a Nagyvenyim-Baracsi értől alig 300 m-e terül el.

A temető 2013 júliusa előtt ismeretlen volt, amikor szennyvízhálózat kiépítés közben folytatott régészeti megfigyelés eredményeképpen egy avar kori temetkezést sikerült feltárunk és dokumentálnunk (1. sír) a Nagyvenyim, Munkácsy u. 39. sz., ingatlan szennyvíz-bekötésének földmunkái közben. Ez lett az újonnan felfedezett temető első sírja.

Sajnos alig egy hónappal később a Munkácsy utcára merőleges Fűzfa utcában, egy másik beruházásnak – a csapadékelvezető csatorna kiépítésének – mintegy 6–10 sír az áldozatául esett. A csatorna 4 m széles nyomvonalára ÉNy–DK irányban 33 m-en át keresztelte a temetőt, így sikerült behatárolni annak K-i és Ny-i szélét. 22 sírt sikerült részben vagy egészben feltárni és további 7 sír metszetét dokumentáltuk a csapadékelvezető csatorna nyomvonalának oldalán. Három Ny–K-i tájolású csontváz a temető K-i szélén (4., 8. és 11. sír), egy melléklet nélküli zsugorított váz, ugyancsak a temető keleti szélén, NyDNy–KÉK tájolású (18. sír), az összes többi pedig NyÉNy–KDK tájolású. Az összesen 29 sírből 5 lovas temetkezés (7., 13., 19., 27. és 28. sír), ahol az egész lovat felszerszámozottan temették gazdája mellé.

Az eltemetett nemétől függetlenül általános mellékletei voltak a síroknak a korongolt (1 ún. sötétke kerámia, 1 ún. sárga kerámia, valamint kézi korongolással készült kerámiák) és a korong használata nélkül készült edények, valamint az állatesontok. Női sírokból lemezes bronz mellboglár-pár, különböző fülbevalók, pántgyűrűk és orsógombok láttak napvilágot. A férfiak közül vasveretekkel ellátott szíjjal övezték fel a kora avar kori 1. sírban eltemetettet. A 28. lovas sírban nyugvó fiatalember hiánytalan öntött bronz övgarnitúrával és bronz tarsolyzáró verettel rendelkezett. Fegyvermellékletként mindössze egy lándzsahegy említendő (19. lovas sír). A feltárt sírok és mellékleteik alapján a temetőt a 7. század elejétől a 8. század végéig, 9. század elejéig használták.

A feltárást Szücsi Frigyes vezetésével a székesfehérvári Szent István Király Múzeum végezte, a leletanyag végleges elhelyezésre a dunajvárosi Intercisa Múzeumba került.

Munkatársak: Ködmön László, Kovács Dömötör, Major Tibor, Nagy Márton, Kondé Zsófia, Pozsgai Helga, Prander Péter, Schmitz Jürgen, Szokos Péter, Varjaskéri Máté.

SZÜCSI FRIGYES

**155. Nádudvar, Halom zúg
(KÖH 40888)**

(Hajdú-Bihar megye) **Sza**

Régészeti megelőző feltárást folytatott a Déri Múzeum a Nagysz-Tej Kft. nádudvari szarvasmarha telepén (hrsz. 01058/92) létesítendő szénátároló területén. 2011–2012-ben a lelőhelyen már voltak ásások, ezért a tervezett szénátároló alapozási pontjai közül azoknál kellett régészeti kutatást végezni, melyek nem érintették a korábban már feltárt területeket.

2013. augusztus 13-án, a humuszolást követően elkezdődött a megfigyelt 10 objektum bontása. A feltárt telepjelenségeket (9 gödör, 1 árok) a belőlük előkerült leletanyag alapján a római császárkorra lehet keltezni, melyek az előző évek ásásai során megismert telephez kapcsolódnak.

A második ütemben, 2013. szeptember 18-án folytatódott azon alapozási pontok kutatása, melyek nem kerültek kijelölésre vagy azokat korábban betonlapok fedték. Ezen megfigyelések során 3 újabb objektum került feltárássra, melyek szintén a császárkori telephez tartoznak.

Munkatársak: Czako Viktória geodéta, Csörgő József és Volosinovszky György régésztechnikusok.

HULLÁM DÉNES

**156. Nádudvar, Hold utca (Határ út)
(KÖH 77667)**

(Hajdú-Bihar megye) **I**

2012 novemberében régészeti próbafeltárás végeztünk⁴⁸ a KITE Zrt. Határ út 1664 hrsz.-ú ingatlanán, a tervezett bemutatóterem és raktárbázis területén. A próbafeltárás során egy kora bronzkori urnasír, egy késő bronzkori gödör és két – feltehetően – a népvándorlás korába sorolható gödör látott napvilágot. Az objektumok egy részét a területen elhelyezkedő egykori temető sírjai bolygatták.

A KITE Zrt. 2013. augusztus 6-án értesítette a Déri Múzeumot a földmunkák megkezdéséről. Augusztus 7-én a helyszínt bejárva megállapítottuk, hogy helyenként 1 m-t is meghaladó humuszmentés történt, ezért megegyezés született a Déri Múzeum és a KITE Zrt. között a terület (7500 m²) teljes körű megelőző feltárássáról. A lehumusztolt területen 10 objektumot figyeltünk meg, melyek a terület DK-i részén összpontosultak.

2013. augusztus 14.-én elkezdtük az objektumok bontását, aminek eredményeként 1 árok és 5 gödör bizonyult régészeti jelenségnek. A megismert jelenségekből korhatározó leletek nem kerültek elő.

Munkatárs: Volosinovszky György régésztechnikus.

HULLÁM DÉNES

**157. Nőtincs határa
(Nógrád megye) **R, B, Á, I****

A Magyar–szlovák DN 800 gázszállító tranzit vezeték építése kapcsán a település határában az alábbi lelőhelyek kutatását végezték el a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ munkatársai.

Hársas alja II. (KÖH 78921): 2013. április 9-én elvégeztük a lelőhelyen a 022/26 hrsz.-ú ingatlanon a próbafeltárást. A feltárt terület 386,5 m² nagyságú volt.

A terület a Hársas alja I. lelőhelytől É-ra helyezkedik el, azonos dombgerinc végén. A kitűzött kb. 160 m hosszú szelvény közepén egy ÉNy–DK-i irányú árok faltját figyeltük meg, amely sok paticsrögöt tartalmazott. Ettől É-ra előkerült 4 sír, amelyek kora a mellékletként adott érmek alapján a kora Árpád-korra datálható. Szelvényünket mintegy 20 m-rel tovább bővítettük, de további sírokat nem észleltünk. A kora Árpád-korra (11. század) keltezhető sírok kevés mellékletet tartalmaztak. Többek között I. István és I. András idejére keltezhető ezüst pénzérmeket, gyöngyöket, egy bronz lemez-karikagyűrűt és egy ezüst karika-fülbevalót. Az árok datálása bizonytalan, mivel csak paticsrögök kerültek elő, azonban a környékéről, a felszínről gyűjtött néhány Árpád-kori edénytöredék alapján feltételezhetően szintén a 11–12. századra tehetjük.

⁴⁸ RKM 2012, 76.

Munkatársak: Fullár Zoltán, Kovács Loránd Olivér, Mesterházy-Ács Zsófia, Soós Eszter régészek, Gelencsér Ákos, Kiss László technikusok.

BÓKA GERGELY

Hársas-alja III. (84865): 2013. szeptember 5–6. között elvégeztük a szakfelügyelet során, a 29+245–29+255 km szelvények közötti területeken előkerült régészeti lelőhelyen, a 22/26 hrsz.-ú ingatlanon a próbafeltárást. A feltárt terület 50,1 m² nagyságú volt.

A lelőhely Nőtincs településtől DK-i irányban, a Bogárdi-paktól és a műúttól Ny-ra húzódó domb gerincének É-i végén található, a Hársas-alja II. lelőhelytől É-ra. Két régészeti jelenség került feltárára. Közülük az egyik egy ovális, kissé amorf formájú bronzkori gödör volt. A másik átégett szélű foltként jelentkezett, amely egy kis méretű tűzhely lehetett; leletanyagot nem tartalmazott.

Munkatársak: Gelencsér Ákos és Kovács Loránd Olivér régészek, és Zsiga Zsolt technikus.

BÓKA GERGELY

Petényi-határon-dűlő (KÖH 78923): 2013. április 9-én, illetve május 9-én próbafeltárást végeztünk a lelőhely K-i részén, a 28+287–28+367 km szelvények között. A feltárt terület 195,98 m² nagyságú volt, ebből 12,26 m² volt pozitív.

A lelőhely Nőtincs és Felsőpetény települések közigazgatási határán, a Petényi-határon nevű dűlő DK-i végén, közvetlen a Nőtincs és Felsőpetény közt futó műúttól Ny-ra, egy lejtős domboldalon fekszik. A területen korábban végzett terepbejárás alkalmával korongolt középkori és szürke színű, szintén korongolt népvándorlás kori kerámiát, valamint kevés patics-töredéket gyűjtöttek.

A próbafeltárást pozitív eredményt hozott. A kutatóárokban egy gödröt találtunk, és az ebből előkerült kerámia a középső rézkori ludancei csoport időszakára keltezhető.

NEMES GYÖRGY

158. Nyírcsaholy határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **B?, Sza, Kú, I**

2013. október–november havában a nyíregyházi Jósa András Múzeum szakemberei a Földgázszállító Zrt.-vel kötött szerződés alapján megelőző feltáráásokat folytattak a Magyar–román D 300-as kiváltó gázvezeték Nyíregyháza–Nyírgyulaj közti szakaszán. Ennek során az előzetes régészeti terepbejáráson lokalizált, illetve adattári lelőhelyek vizsgálatára került sor Hodász, Kántorjánosi, Nyírcsaholy, Nyírgyulaj és Nyírmeggyes határában.

Páskom (Román gázvezeték 25. lh.) (KÖH 84717): 2013. október 28.–november 8. között megelőző feltárást végeztünk a fent nevezett lelőhelyen. A szelvény átlagszélessége 2,5–3,3 m, hossza 580 m volt. Az alacsony homokos dombháton 43 jelenséget kutattunk meg, de ezekből régészeti leletanyag nem került elő. Az objektumok megoszlása: 3 ház(?), 13 gödör, 16 árok és 6 cölöplyuk. 5 objektum természetes jelenségnek bizonyult.

A szelvény és környékének fém-detektoros átvizsgálása során viszont egy jó állapotú vaskés, valamint egy 5. századi bronzcsat pecke került elő, melyek egy ilyen korú sír/temető közeli jelenlétét valószínűsítik.

Lehumuszolt terület nagysága: 1449 m².

Páskom ÉNy (Román gázvezeték 26. lh.) (KÖH 84719): 2013. október 21–28. között megelőző feltárást végeztünk a fent nevezett lelőhelyen. A szelvény átlagszélessége 2,5–3,3 m, hossza 194 m volt. Az alacsony homokos dombháton 32 jelenséget kutattunk meg, de ezekből régészeti leletanyag nem került elő. Az objektumok megoszlása: 2 ház, 22 gödör, 1 gödörbokor, 6 árok és 1 cölöplyuk.

Sem a szelvényből, sem annak közvetlen környékéről nem hozott eredményt a fém-detektoros leletfelderítés, de É felé, a domb legmagasabb, szigetszerű részén késő bronzkori kerámiásűrűsödés mellett, több bronzolvadékos és egy díszített bronzhuzal-töredéket is találtunk. Ez utóbbiakkal esetleg összefügghetnek a feltárt objektumok is. Egy 1665-ben vert lengyel garas viszont biztosan szórványleletnek minősül.

Lehumuszolt terület nagysága: 485 m².

PINTYE GÁBOR

159. Nyíregyháza, Mandabokor II., határfasortól É-ra (Nyíregyháza nyugati elkerülő 35. lh.) (KÖH 38837)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Sza, A, Á, I**

A NIF Zrt.-vel kötött szerződés alapján az elkerülő út nyomvonalára elsődleges régészeti dokumentációt kellett készítenie a nyíregyházi Jósa András Múzeumnak.

Ennek keretein belül az érintett, 35. sz. lelőhely feletti humuszvastagság okán csak a szondák objektumait tárhattuk fel. 2013. április 11–22. között nevezett lelőhelyen 39 objektumot azonosítottunk, melyből a feltörő talajvíz miatt 35 jelenséget bontottunk ki 351 m² területen.

Ebből 5 szarmata gödröt, 2 avar házat/épületet, 7 gödröt és 4 árkot, valamint 1 Árpád-kori házat és 1 kemencét határoztunk meg. Találtunk továbbá egy recens árkot és egy döggutat. Hat gödör és 5 árok kora kérdéses. 4 objektum természetes jelenségnek bizonyult. Az egyik árok két számon futott, valójában egyetlen árok két szakasza. Egy számot pedig nem adtunk ki.

A lelőhely minden irányba tovább folytatódik, a leletanyag kézzel formált és jól iszapolt, korongolt császárkori és kézzel formált, valamint lassú korongolt, szemcsés soványítású késő avar és utóbbi technikával készített Árpád-kori edénytöredékből, valamint állatsontokból és kevés paticsból, kerámianyagból tevődik össze. A leletanyagot a nyíregyházi Jósa András Múzeumban helyezük el.

Munkatársak: Bocz Péter régésztechnikus és Svéda Csaba rajzoló.

PINTYE GÁBOR

Nyírgyulaj, Tukos (Román gázvezeték 20. lh.)

Lásd Ófehértó, Kis-Csere-dűlő (MOL 26. lh.) (KÖH 57090)

160. Nyírmeggyes, Petőfi Tsz-től DNy-ra (KÖH 74029)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **LT, I**

2013. október–november havában a nyíregyházi Jósa András Múzeum szakemberei a Földgázszállító Zrt.-vel kötött szerződés alapján megelőző feltáráásokat folytattak a Magyar–román D 300-as kiváltó gázvezeték Nyíregyháza–Nyírgyulaj közti